

37ste vergadering

Dinsdag 16 januari 2001

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 146 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Bolhuis, Van Bommel, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Depla, Van Dijke, Dijkema, Dijkstal, Dijsselbloem, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Molenaar, Mosterd, Nicolaï, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Sniyder-Hazelhoff, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, De Swart, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrick, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens,

Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga en Zijlstra,

en de heren Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken, Brinkhorst, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heren G.M. de Vries, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en Bos, staatssecretaris van Financiën.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Verbugt, wegens ziekte;

Smits, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ingekomen zijn mededelingen van het overlijden van de minister van Justitie en Openbare Werken van Aruba, de heer E.J. Vos, alsmede van de oud-leden van de Kamer de heren H. Pors, R. Braams en D. Coppes. Namens de Kamer heb ik de nabestaanden een bericht van rouwbeklag gezonden.

De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Geachte medeleden,

In de vroege ochtend van het nieuwe jaar pleegt het nieuws ons indrukken te geven van een nieuw begin en van goede voornemens, overal in de wereld. In de eerste uren van 1 januari 2001 werd dit vertrouwde beeld ruw in stukken geslagen in Volendam. De tragedie daar verandert voor tientallen gezinnen de toekomst. De herdenking in Volendam, de stille tocht, was in de eerste plaats een gelegenheid voor de inwoners van Volendam om elkaar bij de hand te nemen, elkaar de kracht te geven die de gemeenschap in het verleden zo vaak heeft getoond. Voor de indrukwekkende bijdrage van de jongeren op die herdenkingsavond past ons groot respect. Zondagavond hoorde ik pastoor Berkhout spreken over de pijn die hij zag in de ogen van de ouders van de in ziekenhuizen verblijvende kinderen. Als volksvertegenwoordigers moeten wij die pijn willen herkennen. Het past ons, deze pijn onder ogen te zien.

De eerste dag van dit nieuwe jaar doet ons beseffen dat ons dichtbevolkte land, waar velen het goed hebben, tegelijk heel kwetsbaar is. Die dag leert dat wetten en maatregelen niet alle onheil kunnen afhouden. Volendam vraagt van ons om te doen wat wij kunnen om hen bij te staan. Volendam vraagt ook van ons, ons niet neer te leggen bij de onafwendbaarheid van rampen, maar waarborgen te stellen voor de toekomst. Wij willen denken aan de gezinnen van de tien inmiddels overleden slachtoffers – de oudste 24 jaar, de jongste nog maar 13 – en aan de gezinnen van de meer dan 100 jonge mensen die verblijven in ziekenhuizen, velen ervan nog onder intensieve zorg. Wij wensen al die gezinnen, de kerkgemeenschappen,

Voorzitter

de scholen en de verenigingen in Volendam en het gemeentebestuur de kracht toe om met en zonder woorden, met daden en passende maatregelen te helpen. Hier in de Tweede Kamer proberen wij, omdat wij ook mensen zijn met gezinnen, mee te voelen met de bevolking van Volendam.

Het woord is aan de minister-president.

Minister **Kok**: Mevrouw de voorzitter! Namens de regering wil ook ik vanaf deze plaats woorden van deelneming en medeleven richten aan allen die door die niets en niemand ontziende brand in de vroege uren van het nieuwe jaar in een Volendams café zo vreselijk zijn getroffen. Tien meisjes en jongens hebben daarbij het leven gelaten, tien jonge levens in de knop gebroken. Meer dan 130 slachtoffers worden nog verpleegd in ziekenhuizen verspreid over Nederland en België en ook in het Duitse Aken, zich soms nog niet bewust van wat er echt is gebeurd en soms nog steeds vechtend voor hun leven, een leven dat nooit meer zal zijn zoals het was of waarop men voor de brand mocht hopen.

Tijdens de indrukwekkende herdenkingsbijeenkomst, vorige week vrijdag, zijn woorden van troost en steun en ook van verbondenheid met de slachtoffers, hun naasten en de gehele Volendamse gemeenschap gesproken, ook namens de regering en onze gehele bevolking, want de verslagenheid in de Nederlandse samenleving is groot, vele malen groter dan woorden tot uitdrukking kunnen brengen.

Wij beseffen dat voor velen wat er op dat fatale moment is gebeurd nooit voorbij zal zijn. Onze gedachten zijn bij de slachtoffers en hun nabestaanden en ook bij de hulpverleners die in die uren letterlijk alles hebben gedaan wat ze konden, reddend wat er nog te redden viel, daarbij zelfs het risico van het zwaarst denkbare offer niet mijndend. Bij die inzet passen woorden van grote waardering. Een bijzonder woord van dank is ook op zijn plaats voor alles wat is en wordt gedaan, overal in ons land, maar ook in België en Duitsland, om de gewonden die daar verblijven te verzorgen en om aan familieleden en vrienden onderdak te bieden. Voor veel van de

overlevenden is een langdurige nazorg en nabehandeling van vitale betekenis. Goede nazorg, met inbegrip van de best mogelijke medische en psychische begeleiding van slachtoffers, zal door de regering mogelijk worden gemaakt.

Vanaf het moment van de ramp drongen zich klemmende vragen op over wat er had kunnen en moeten worden gedaan om dit te voorkomen, vragen die een spoedige, onafhankelijke en alomvattende beantwoording behoeven. Er zullen zorgvuldige analyses volgen, uitmondend in lessen voor eenieder van ons, over regels en voorschriften, over de naleving daarvan en over het toezicht daarop en over ieders, ook persoonlijke verantwoordelijkheid. De onafhankelijke onderzoekscommissie onder voorzitterschap van de heer Alders heeft een tweeledige opdracht. In de eerste plaats zal zij rapporteren over alles wat met de toedracht en de afwikkeling van de brand te maken heeft. In de tweede plaats zal zij een voorstel doen voor een breed en diepgaand onderzoek naar de wijze waarop gemeenten uitvoering geven aan vergunningenstelsels, hun beleid gericht op brandveiligheid en de bestuurlijke handhaving daarvan met het oogmerk om daarin, waar nodig en waar mogelijk, tot verbeteringen te komen. Naar uw Kamer is hierover gisteren zijdens de regering een uitgebreide brief gegaan.

Onze volle aandacht gaat uit naar alle mensen die acute zorg en ondersteuning behoeven. Wij willen onze verbondenheid tot uitdrukking brengen aan de nabestaanden en slachtoffers die een vaak zeer lange en pijnlijke weg te gaan hebben om hun leven weer in de hand te krijgen, die zullen moeten leren omgaan met de onuitwisbare gevolgen van dat ene fatale moment. Dat eenieder die door dit noodlot is getroffen, dat de gehele Volendamse gemeenschap over de kracht zal mogen beschikken om dit zware verlies te dragen, dat is de diepste wens van ons allen!

De **voorzitter**: Ik vraag enkele momenten stilte ter herdenking van de slachtoffers.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Collega's, ik lees u eerst de volgende brief voor:

“Geachte voorzitter, beste Jeltje, waarde collega's en medewerkers! Op 13 december werd bekend dat ik per 1 januari benoemd was tot burgemeester in de nieuwe gemeente Hof van Twente. Op 14 december moest u daar vlak voor de stemmingen wel aandacht aan besteden, dit omdat de leden anders moeilijk naar hun plek te bewegen waren. Als plaatsvervangend lid van het Presidium weet ik hoe lastig het is om orde in onze soms chaotische werksituatie te scheppen.

Toen ik meer dan elf jaar geleden als jongste lid de Kamer betrad, dacht ik dat een aantal procedures te veranderen moesten zijn. Nu, bezig aan mijn twaalfde jaar, weet ik beter. Wel heb ik geleerd hoe belangrijk het in ons werk is om procedures goed te kennen. Door procedures goed te gebruiken, kan je namelijk ook inhoudelijk heel wat bereiken. Ik hoop met de hier opgedane ervaring in mijn nieuwe werk in zowel procedurele als inhoudelijke zin mijn voordeel te kunnen doen.

Collega's! U kunt gerust zijn: ik heb nooit gehouden van lange toespraken en lange brieven hebben ook niet mijn voorkeur. Ik hoop dat u aan mij hebt kunnen zien dat ik mijn werk onder u altijd met veel plezier heb gedaan. Zelfs in de soms voor mijn fractie zeer moeilijke tijden ben ik mijn enthousiasme voor ons vak nooit kwijtgeraakt, hoe lastig het soms ook was.

Ik bedank iedereen waarmee ik heb samengewerkt zeer hartelijk. Vooral alle ondersteunende medewerkers die niet elke dag in de schijnwerpers staan, noem ik met nadruk. Of het nu gaat om de bodes, de beveiliging, het restaurantbedrijf, wetgeving, de stenografen, de griffiemedewerkers of het fractiepersoneel, u bent allen een onmisbare schakel in het functioneren van de Kamer. Ik wens u allen in persoonlijke en politieke zin alle goeds toe.

Een hartelijke groet, Ank Bijleveld-Schouten”

Geachte mevrouw Bijleveld, wij hebben in de afgelopen twee jaar veel vergadertijd besteed aan de herindeling in Twente. Daarbij konden wij niet voorzien dat die herindeling tot verandering in ons eigen midden zou leiden. Ik wil niet beweren dat het stemgedrag van de diverse fracties anders zou zijn geweest als wij toen hadden

Voorzitter

geweten dat u ons zou verlaten, maar dit afscheid is zeker een negatief aspect van die herindeling.

Het is nog erger. Toen uw beslissing bekend werd, klonk hier het commentaar: zelfs zij laat ons in de steek! Dit is het moment om er toch de aandacht op te vestigen dat u een veteraan bent in ons midden. Uw jeugdige verschijning zou het niet doen denken, maar u bent 25ste op de anciënniteitenlijst. Maar u bent dan ook vroeg begonnen aan het Binnenhof.

U was 27 jaar oud toen u op 16 november 1989 werd beëdigd en u was toen het jongste Kamerlid. In een fractie van 54 leden kon je niet zo snel aan de beurt komen. U stelde dan ook pas op 11 mei 1990 uw eerste schriftelijke vragen en wel aan staatssecretaris Bukman van Economische Zaken. Waarover? Over grondprijzen en investeringspremies aan weerszijden van de Nederlands/Duitse grens in Twente! Op 27 september hield u uw maidenspeech. Waarover? Over het initiatiefwetsontwerp van de leden Biesheuvel, Linschoten en Van Nieuwenhoven tot overdracht van taken en samenwerking door de bedrijfsverenigingen!

Deze historische gebeurtenissen geven meteen uw interessegebieden aan: sociale zekerheid en de regio. Maar daar is in die elf jaar echter wel iets bij gekomen, namelijk ervaring, ervaring met de Nederlandse politiek, ervaring met uw eigen partij en ervaring met mensen. Dit kwam tot uitdrukking in het laatste debat waar u hier in de Kamer aan deelnam, een debat in september jongstleden over gelijke behandeling. U hebt toen duidelijk laten blijken dat u afkerig was van overbodige wetgeving en zeker van overbodige moties. Uw allerlaatste woorden waren een interruptie, gericht aan een lid dat een overbodig geworden motie niet direct wilde intrekken. Uw woorden luiden: hij kan er nog over nadenken. Dat nuchtere advies hebt u met woorden en gedrag uitgestraald.

Wij zijn u erkentelijk voor de vriendschap en de constructieve aanpak die u, zowel als lid van een regeringspartij als later als lid van de oppositie, hebt gevolgd. Graag wens ik de nieuwe gemeente, met de mooie naam Hof van Twente, geluk met haar burgemeester en graag wens ik u geluk in uw nieuwe functie.

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Te Veldhuis tot het uitbrengen van verslag namens de commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven.

De heer **Te Veldhuis**, voorzitter der commissie: Voorzitter! De commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven heeft de stukken onderzocht die betrekking hebben op de heer E.E. Bolhuis te Utrecht. De commissie is eenparig tot de conclusie gekomen dat hij terecht benoemd is verklaard tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De commissie stelt u daarom voor om hem toe te laten als lid van de Kamer. Daartoe dient hij wel eerst de verklaringen en beloften af te leggen, die zijn voorgeschreven bij de wet van 27 februari 1992, Staatsblad 120. De commissie verzoekt u tot slot om de Kamer voor te stellen om het volledige rapport in de Handelingen op te nemen.

De **voorzitter**: Ik bedank namens de Kamer de commissie voor haar verslag en stel voor, dienovereenkomstig te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De **voorzitter**: De heer Bolhuis is in het gebouw der Kamer aanwezig. Ik verzoek de griffier hem binnen te geleiden.

Nadat de heer Bolhuis door de griffier is binnengeleid, legt hij in handen van de voorzitter de bij de wet voorgeschreven verklaringen en beloften af.

De **voorzitter**: Ik wens u geluk met uw benoeming en verzoek u, in ons midden plaats te nemen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Rosenmöller aan de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Financiën over **de uitspraken van de**

minister van VWS in het televisieprogramma Reporter (28 december jl.).

□

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! Als ik mij aan een voorspelling mag wagen op deze eerste dag van de Kamer in het nieuwe jaar, dan is het dat de Zalm-norm sneuvelt of het kabinet sneuvelt. Dat een van de twee dit jaar niet zal overleven, lijkt mij, eerlijk gezegd, wel vast te staan als wij de politieke reacties op onder andere die Zalm-norm aan het einde van vorig jaar in herinnering halen. De fractie van GroenLinks heeft twee jaar geleden bij de presentatie van haar notitie Goudkust het debat geïnitieerd en de politieke aanval geopend op de onevenwichtigheden in de Zalm-norm. Wij krijgen daarbij steeds meer steun: D66, de fractie van de PvdA en eerder al de fractie van het CDA. Nu klinken ook in het kabinet kritische kanttekeningen over de vraag of de Zalm-norm wel voldoende is om te voldoen aan de maatschappelijke noden. Daarbij kwam het geluid van de misschien meest geplaagde minister in dit kabinet, de minister van Volksgezondheid, mevrouw Borst. Maakte zij eerst verleden jaar in Buitenhof duidelijk dat zij bij de begroting voor 2001 met de portefeuille gezwaaid had om iets meer geld voor de zorg te krijgen, bij de opnames van het programma Reporter herhaalde zij, dat als er niet meer geld komt voor de zorg, zij niet meer verder kan. Dit leidt tot een aantal vragen aan de ministers van Financiën en van VWS.

1. Staat de minister van Financiën nog onverkort achter zijn eigen norm, zijn eigen schot tussen inkomsten en uitgaven, zijn eigen arbeidsvoorwaarden, het vaste reële uitgavenkader?

2. Nu de druk toeneemt, onder andere van D66 – zie het artikel van Thom de Graaf en Bert Bakker en al eerder van andere fracties – om aanpassing van het uitgavenkader met een reële loonstijging te bepleiten, vraag ik de minister of hij dat eens serieus in overweging wil nemen. Daarmee wordt meer ruimte gegeven voor uitgaven in de collectieve sector, onderwijs, zorg, enz.

3. Hoe beoordeelt hij de uitspraken van zijn collega-minister van Volksgezondheid, mevrouw Borst?